

ARKEOLOGGRUPPEN AB RAPPORT 2017:09

ARKEOLOGISK UNDERSÖKNING
I FORM AV SCHAKTNINGSÖVERVAKNING

Borttagande av kraftlednings- stolpe invid hällristning

Fornlämning Borg 175:1–2, Norrköpings socken och stad, Östergötland

Leif Karlenby

ARKEOLOGGRUPPEN AB RAPPORT 2017:09

ARKEOLOGISK UNDERSÖKNING
I FORM AV SCHAKTNINGSÖVERVAKNING

Borttagande av kraftlednings- stolpe invid hällristning

Fornlämning Borg 175:1–2, Norrköpings socken och stad, Östergötland

Leif Karlenby

Lst dnr 431-4979-16

ARKEOLOGGRUPPEN I ÖREBRO AB
Drottninggatan 11, 702 10 Örebro
Telefon 019-609 04 10

www.arkeologgruppen.se
arkeologgruppen@arkeologgruppen.se

© 2017 Arkeologgruppen AB

Arkeologgruppen rapport 2017:09

Författare Leif Karlenby

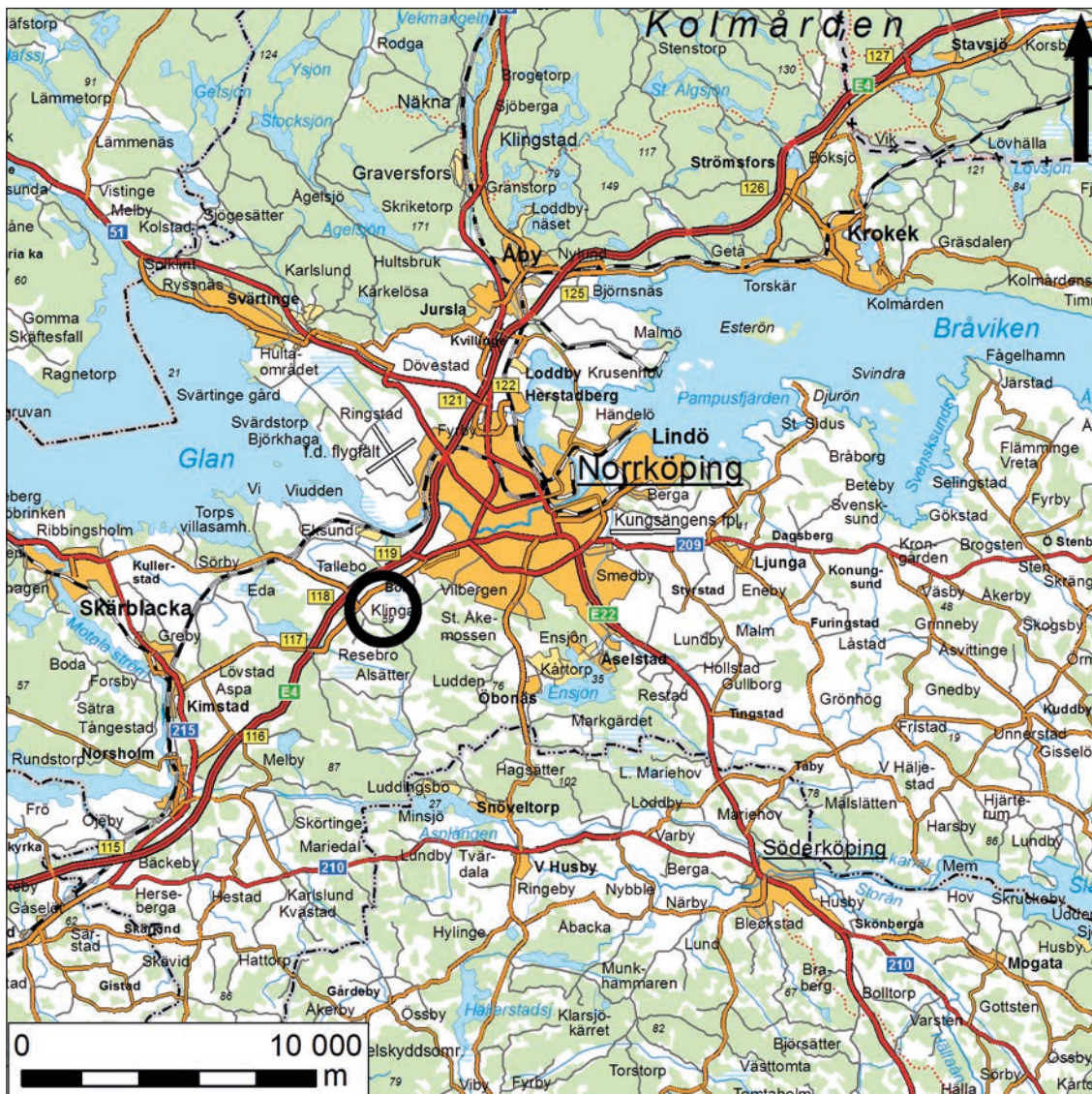
Grafisk form Nina Balknäs@Högtorps Diverse

Omslagsfoto Open source.

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriet Dnr R50223371_160001

Innehållsförteckning

Sammanfattning	5
Bakgrund och kulturmiljö	5
Syfte och frågeställningar.....	5
Metod och genomförande.....	6
Resultat	7
Utvärdering av resultaten i förhållande till undersökningsplanen	8
Referenser	10
Tekniska och administrativa uppgifter.....	11

Figur 1. Karta över trakten kring Borg och fornlämnning Borg 175:1-2 med den aktuella undersökningsplatsen markerad med en svart ring. Skala 1:250 000.

Sammanfattning

E.ON Elnät Sverige AB skulle utföra arbete på en elledning som passerade en fornlämning: Borg 175:1-2 (hällristningar). En dubbelstolpe stod nära denna fornlämning som riskerade att skadas i samband med borttagandet av stolpen.

Stolpen var en dubbelstolpe där ledningen vek av i en ny riktning. Den var också försedd med ett antal stag. Stagfundamenten fick sitta kvar orubbade. Stolparna lyftes upp ur stolphålen med en kran. Inga markingrepp skedde och inga skador på fornlämningar iaktogs.

Bakgrund och kulturmiljö

E.ON Elnät Sverige AB skulle utföra arbete på en elledning som passerade en fornlämning: Borg 175:1-2 (hällristningar). En dubbelstolpe stod nära denna fornlämning som riskerade att skadas i samband med borttagandet av stolpen.

Borgs socken är rik på fornlämningar och uppvisar en väl sammanhållen kulturbygd med anor tillbaka till stenålder. Generellt finner man de registrerade fornlämningarna på höjdpartierna norr och söder om platsen för Borg 175:1-2.

I samband med de arkeologiska undersökningarna inför nydragningen av E4:an, i början på 1990-talet, undersöktes dels ett gravfält (Borg 210), dels en boplatz (Borg 279) i området norr om nu aktuell plats. Inga av dessa är helt undersökta utan delar ligger kvar.

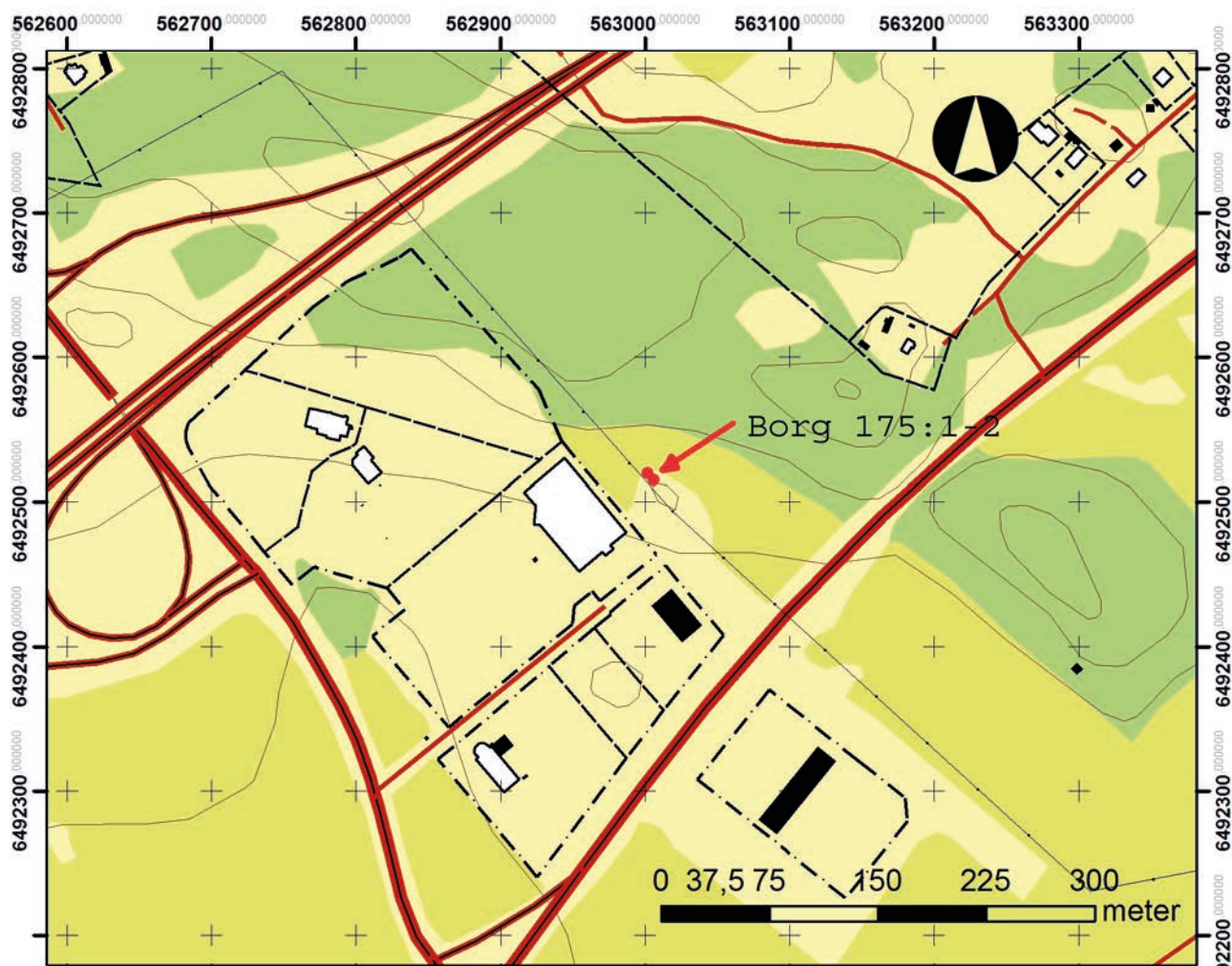
Borg 210 var i fornlämningsregistret registrerat som två stensättningar men visade sig i själva verket bestå av ett hundratal gravar med en datering från äldre bronsålder till romersk järnålder. Utöver gravarna hittades också ett dödshus från yngre bronsålder samt en liten jordkoja som daterades till vikingatid (Stålbom 1994).

Boplatsen Borg 279 är belägen öster om Borg 210. Boplatsen innehöll härdar, gropar och stolphål (Skjöldebrand 1996). Den delen av boplatsen som är undersökt har dateringar, som väl överensstämmer med dateringarna på Borg 210: från yngre bronsålder till äldre järnålder.

Utöver dessa finns flera undersökta fornlämningar från äldre bronsålder och fram i yngre järnålder i omgivningarna.

Syfte och frågeställningar

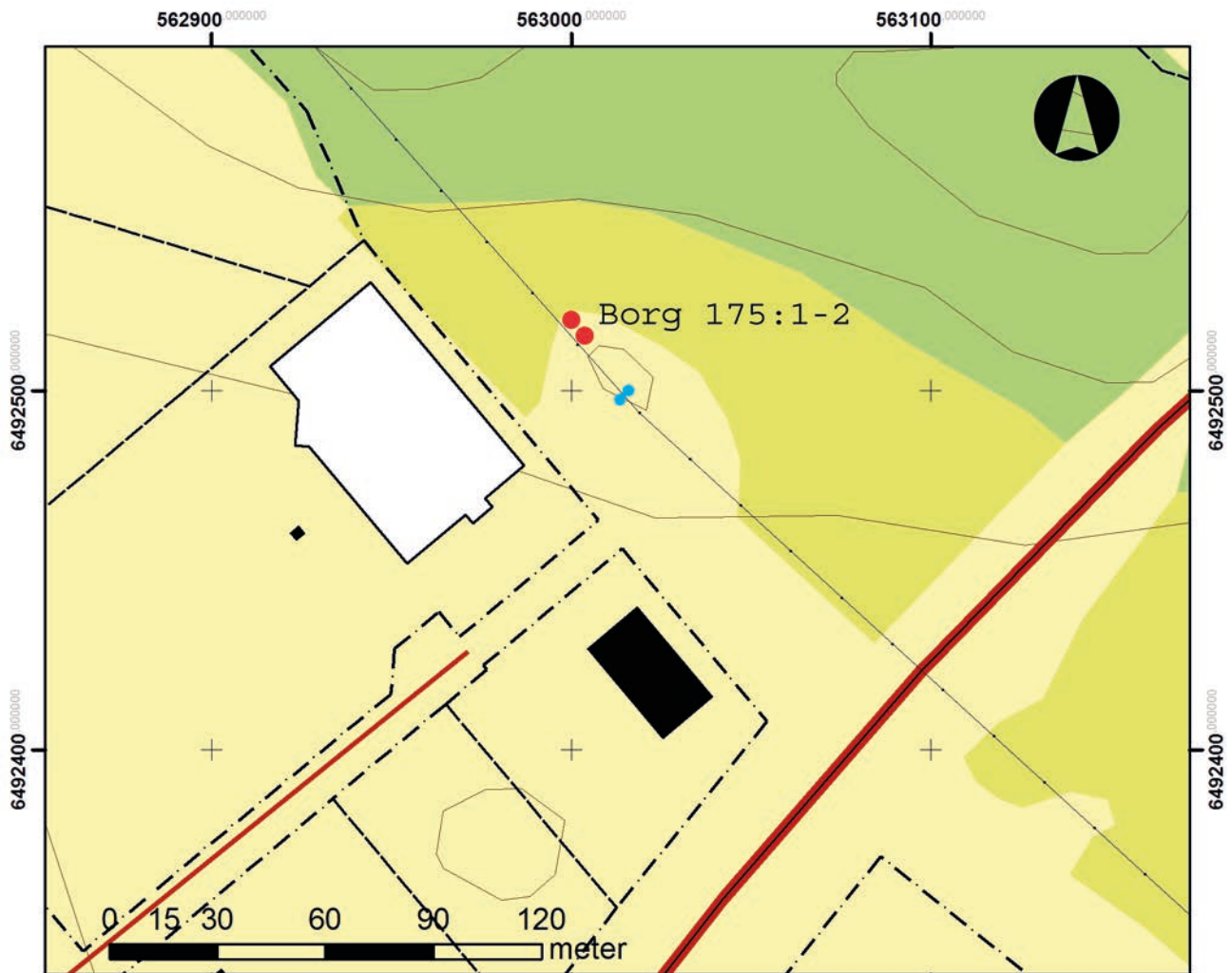
Syftet med den arkeologiska undersökningen i form av schaktningsövervakningen vara i första hand att tillse att fornlämningar skulle beröras i så liten omfattning som möjligt. Om fornlämningar framkom skulle dessa dokumenteras avseende karaktär och omfattning, samt om möjligt dateras.

Figur 2. Karta över industriområdet vid Klinga. Fornlämning Borg 175:1-2 är markerad och ligger vid pilen. Skala 1:5 000.

Metod och genomförande

Övervakningen genomfördes i samband med att två stolpar i en dubbel ledningsstolpe togs bort. Stolparna lyftes med en traktor och en kranbil efter det att stagen klippts av. De gjutna stagfundamenten lämnades i marken.

Figur 3. Plan över närområdet till Borg 175:1-2. Stolpen stod cirka 20 meter söder om fornlämningen. Stolpen markeras med två blå prickar. Skala 1:2 000.

Resultat

För borttagandet av stolparna användes en traktor och en kranbil. Dessa kördes upp på impedimentet i ett parti som låg väl utanför fornlämningsområdet, cirka 20 meter söder om inprickade platser. Marken bestod här av torv över ett matjordsskikt. Maskinerna gjorde inte några större intryck eller skador på marken.

Vid arbetet avlägsnades de två stolparna som burit upp elledningarna med hjälp av kranbilen, det vill säga att de lyftes rakt upp ur sina stenskodda stolphål. Stolparna hade ett antal stag som var gjutna i marken. Stagen klipptes av och betongfundamenten lämnades kvar.

Detta innebar att inga markinslag gjordes utöver dem som gjorts när stolparna en gång i tiden placerats där.

Ingen verksamhet skedde i närheten av de två fornlämningarna, dessa var aldrig i farozonen.

Utvärdering av resultaten i förhållande till undersökningsplanen

Övervakningen skulle tillse att ingen fornlämning skulle komma till skada. Särskilt gällde detta de två hållristningarna (skålgropsförekomsterna) Borg 175:1-2. Arbetet med borttagandet av stolparna innebar inga markingrepp, vilket kunde konstateras vid övervakningstillfället.

Därmed anser Arkeologgruppen AB att kraven i Länsstyrelsens förfrågningsunderlag har uppfyllts.

Referenser

Tryckta källor

- Skjöldebrand, Martin. 1996. *Klinga – boplatser från yngre bronsålder och äldre järnålder*. Riksantikvarieämbetet, UV Linköping rapport 1996:61.
- Stålbom, Ulf. 1994. *Klinga ett gravfält. Slutundersökningar av ett gravfält och bebyggelse lämningar från bronsålder till äldre järnålder*. Östergötland, Norrköpings kommun, Borgs socken, Klinga, STÅ 6532, fornlämning 210. Riksantikvarieämbetet, Uv Öst rapport 1994:11.
- Ekman, T. 2003. 3 x Kumla högar – en forskningshistorisk bagatell. Blick för bergslagen. Årsbok 2003.

Tekniska och administrativa uppgifter

Landskap	Östergötland
Län	Östergötland
Kommun	Norrköping
Socken	Borg (Norrköping) socken
Fastighet	Borg 17:6
Fornlämningsnummer	Borg 175:1–2

Projektledning	Leif Karlenby
Personal	Leif Karlenby

Undersökningstid	2016-11-22
Exploateringsyta	100 m ²
Undersökt yta	Endast övervakning
Koordinatsystem	SWEREF 99 TM
Höjdsystem	RH 2000

Länsstyrelsens diarienummer
431-4979-16

Arkeologgruppens projektnummer
2016_67

Arkiv

Arkivmaterial förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

Digitalt arkiv

Digitala data förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

Fynd

Inga fynd omhändertogs.

